

Sprawa C-744/23 [Zlakov]¹

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

1 grudnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Sofijski rajonen syd (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

29 listopada 2023 r.

Strona powodowa:

T.P.T.

Strona pozwana:

„Financial Bulgaria” EOOD

POSTANOWIENIE

Nr 42767

Sofia, dnia 29 listopada 2023 r.

SOFIJSKI RAJONEN SYD

[OMISSIS] [skład orzekający]

po rozpatrzeniu [...] sprawy cywilnej nr 20221110142769 według opisu za 2022 r.

[...] [powtórzenie]

aby orzec w sprawie, uwzględnił, co następuje:

¹ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

- 1 **Postępowanie toczy się w trybie art. 276 TFUE i rozdziału pięćdziesiątego piątego GPK (wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym) w związku z art. 248 GPK (zmiana orzeczenia w przedmiocie kosztów).**
- 2 Postępowanie wszczęto na podstawie skargi o sygn. [...] /13.10.2023 R., wniesionej przez jednoosobową spółkę adwokacką „Dimitar Milev”, Sofia, [...] w której wniesiono o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie kosztów. Spółka ta twierdzi, że sąd błędnie przyznał jej wynagrodzenie adwokata bez podatku od wartości dodanej (VAT). Uważa, że do wynagrodzenia adwokata należy również włączyć VAT. Przedstawiła dowody na to, że jest zarejestrowana jako podatnik VAT.
- 3 Strona pozwana, spółka „Financial Bulgaria” EOOD, [...] kwestionuje skargę, twierdząc, że jest ona bezzasadna. Powołuje się na orzecznictwo [postanowienie 917/02.5.2023 R. Wyrchowen kasacionen syd (najwyższego sądu kasacyjnego) w sprawie cywilnej nr 1323/2023 r.], zgodnie z którym [...] nieodpłatna pomoc prawna przewidziana w art. 38 Zakon za advokaturata (ustawy o adwokaturze, zwanej dalej „ZA”) nie podlega podatkowi od wartości dodanej (VAT) w odniesieniu do wynagrodzenia adwokata.
- 4 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy kwestii, czy należy opłacić podatek od wartości dodanej od wynagrodzenia adwokata za świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, a także kwestii, kto jest podatnikiem i kto musi uiścić ten podatek. Dla sądu odsyłającego nie jest jasne, czy nieodpłatna pomoc prawna podlega podatkowi od wartości dodanej.

STRONY SPORU

- 5 Strona powodowa: T.P.T., nr dowodu osobistego [...] Sofia, [...] reprezentowany przez swojego pełnomocnika jednoosobową spółkę adwokacką „Dimitar Milev” [...] [adres przedstawiciela procesowego].
- 6 Strona pozwana: „Financial Bulgaria” EOOD, jednolity numer identyfikacyjny [...] Sofia [...] [informacje dotyczące strony pozwanej i jej przedstawiciela procesowego].

Okoliczności faktyczne sprawy

- 7 Sprawę wszczęto na podstawie powództwa strony powodowej przeciwko stronie pozwanej, w którym wniesiono o stwierdzenie nieważności zawartej przez strony umowy poręczenia związanej z umową o kredyt konsumencki.
- 8 Strona powodowa jest reprezentowana przez jednoosobową spółkę adwokacką „Dimitar Milev” – adwokat Dimitar Milev. Zgodnie z przedstawionym pełnomocnictwem i umową o świadczenie pomocy prawnej wspomniana pomoc prawna jest udzielana klientowi nieodpłatnie, w trybie art. 38 ust. 1 pkt 2 ZA, zgodnie z którym adwokat może świadczyć nieodpłatną pomoc prawną osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

- 9 Strona pozwana jest reprezentowana przez prawnika.
- 10 Strona powodowa za pośrednictwem swojego pełnomocnika procesowego, spółki adwokackiej „Dimitar Milev” – adwokat Dimitar Milev, zażądała zasądzenia wynagrodzenia adwokata, z włączonym podatkiem od wartości dodanej (VAT). Adwokat przedstawił dowody na to, że jest on zarejestrowany zgodnie z Zakon za danyk wyrchu dobawenata stojnost (ustawą o podatku od wartości dodanej, zwaną dalej „ZDDS”).
- 11 W orzeczeniu 13461/03.8.2023 R. wydanym w sprawie cywilnej nr 20221110142769 z 2022 r. Sofijski rajonen syd (sąd rejonowy w Sofii) uwzględnił to żądanie. Powołując się na Naredba № 1 ot 9 juli 2004 g. za minimalnite razmeri na advokatskite wyznagraždenija (rozporządzenie nr 1 z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie minimalnych stawek wynagrodzeń adwokatów, zwane dalej „NMRAW”), sąd uznał, że z uwagi na interes materialny w sprawie, 185,52 BGN (kwota określona w umowie), minimalna kwota wynagrodzenia adwokata wynosi 400,00 BGN. Ponieważ strona powodowa była reprezentowana przez adwokata, w warunkach nieodpłatnej pomocy prawnej, sąd zasądził od strony pozwanej zapłatę bezpośrednio na rzecz jednoosobowej spółki adwokackiej Dimitar Milev – adwokat Dimitar Milev, kwotę 400,00 BGN bez podatku VAT, a nie na rzecz strony.
- 12 Orzeczenie to nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się w dniu 25.9.2023 R.
- 13 Przedstawiciel strony powodowej, jednoosobowa spółka adwokacka Dimitar Milev, złożyła w terminie do zaskarżenia orzeczenia wniosek (o nr [...] /13.10.2023 R.), w którym wniosła o zmianę orzeczenia w części dotyczącej kosztów. Wniosła również o zasądzenie w ramach kosztów adwokata na jej rzecz podatku VAT od kwoty 400,00 BGN, w wysokości 80 BGN (według stawki 20,00 % ustalonej według podstawy wymiaru w wysokości 400,00 BGN).
- 14 Pozwana zakwestionowała to żądanie i podniosła, że nie ma potrzeby zasądzenia podatku VAT od wynagrodzenia, ponieważ pomoc adwokata była świadczona nieodpłatnie. Powołuje się ona na orzecznictwo.

Mające zastosowanie prawo krajowe

1. Graždanski procesualen kodeks (kodeks postępowania cywilnego)

15 Obciążenie kosztami postępowania

Artykuł 78. (1) „Uiszczone przez powoda opłaty, koszty postępowania i wynagrodzenie jednego adwokata, jeśli został ustanowiony, ponosi pozwany proporcjonalnie do uwzględnionej części pozwu.

16 Zmiana orzeczenia w części dotyczącej kosztów

Artykuł 248. (1) „W terminie do zaskarżenia lub, jeżeli od orzeczenia nie przysługuje środek zaskarżenia – w terminie miesiąca od wydania orzeczenia, sąd może, na wniosek stron, uzupełnić lub zmienić rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów.

(2) Sąd informuje stronę pozwaną o wniosku o uzupełnienie lub zmianę, z wezwaniem do udzielenia odpowiedzi w terminie jednego tygodnia.

(3) Postanowienie o kosztach wydaje się na posiedzeniu niejawnym i doręcza się stronom. Podlega ono zaskarżeniu w trybie, w jakim zaskarżeniu podlega samo orzeczenie.

2. Zakon za advokaturata (ZA)

17 Artykuł 36. (1) (Uzup. – DW, nr 97 z 2012 r.) Adwokat lub adwokat z Unii Europejskiej ma prawo do wynagrodzenia za swoje czynności.

(3) (Uzup. – DW, nr 97 z 2012 r.) W wypadku braku umowy, na wniosek adwokata, adwokata z Unii Europejskiej lub klienta, adwokacki sywet (rada adwokacka) określa wynagrodzenie zgodnie z rozporządzeniem Wyszija adwokacki sywet (wyższej rady adwokackiej).

18 Artykuł 38. (1) (Uzup. – DW, nr 97 z 2012 r.) Adwokat lub adwokat z Unii Europejskiej może udzielać nieodpłatnie pomocy adwokackiej i doradztwa:

1. osobom uprawnionym do alimentów;
2. osobom mającym trudności materialne;
3. krewnym, osobom bliskim lub innemu prawnikowi.

(2) (Uzup. – DW, nr 97 z 2012 r.) W przypadkach, o których mowa w ust. 1, jeżeli w danym postępowaniu strona pozwana zostaje obciążona kosztami, adwokat lub adwokat z Unii Europejskiej ma prawo do wynagrodzenia adwokata. Sąd ustala wynagrodzenie na poziomie nie niższym niż przewidziany w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 36 ust. 2, i nakazuje zapłatę wynagrodzenia drugiej stronie postępowania.

19 Artykuł 71. (1) (Uzup. – DW, nr 17 z 2021 r.) W celu obrony i reprezentowania przed sądem, organami postępowania przygotowawczego, organami i służbami administracyjnymi, osobami fizycznymi i prawnymi, klient upoważnia spółkę adwokacką. Osoba zarządzająca spółką udziela dalszego pełnomocnictwa jednemu lub kilku wspólnikom. Jeżeli spółka adwokacka jest jednoosobowa, pełnomocnictwo udzielone na rzecz spółki uważa się za udzielone również na rzecz adwokata, który utworzył tę spółkę.

3. Naredba № 1 ot 9 juli 2004 g. za minimalnite razmeri na advokatskite wyznagraždenija (NMRAW).

20 Wynagrodzenia w sprawach cywilnych i administracyjnych w jednej instancji

Artykuł 7. (2) ([...] [nast.] zmien. – DW nr 88 z 2022 r.) Wynagrodzenia za przedstawicielstwo procesowe, obronę i pomoc w sprawach o określonym interesie materialnym są następujące:

1. przy interesie materialnym do kwoty 1000 BGN – 400 BGN;

21 Przepisy uzupełniające

§ 2a. (Nowy – DW, nr 43 z 2010 r., zmien. – DW, nr 28 z 2014 r., uzup. – DW, nr 84 z 2016 r.) W wypadku niezarejestrowanych zgodnie z Zakon za danyk wyrchu dobawenata stojnost adwokatów wysokość określonych w tym rozporządzeniu wynagrodzeń nie obejmuje podatku od wartości dodanej, a w wypadku zarejestrowanych adwokatów należny podatek od wartości dodanej nalicza się od określonych w tym rozporządzeniu wynagrodzeń i uważa się za nierozdzieloną część należnego od klienta wynagrodzenia adwokata, przy czym należy się zgodnie z przepisami Zakon za danyk wyrchu dobawenata stojnost.

4. Zakon za danyk wyrchu dobawenata stojnost (ZDDS)

22 Świadczenie usług

Artykuł 9. (1) Świadczeniem usługi jest każde wykonanie usługi.

- (2) Za świadczenie usługi uważa się także:

2. zobowiązanie do zaniechania działania lub do niewykonywania prawa;

- (3) Za odpłatne świadczenie usługi uznaje się również:

1. (zmien. – DW nr 101 z 2013 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2014 r., uzup. – DW nr 96 z 2019 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2020 r.) świadczenie usługi na użytek prywatny podatników, właściciela, pracowników lub ogólnie dla celów niezwiązanych z niezależną działalnością gospodarczą podatnika, o ile przy jej wykonaniu używa się towaru, przy którego wytworzeniu, przywozie lub nabyciu dokonano odliczenia w całości lub w części podatku naliczonego;

2. (zmien. – DW nr 101 z 2013 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2014 r., uzup. – DW nr 96 z 2019 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2020 r.) nieodpłatne świadczenie usługi do celów prywatnych na rzecz osoby fizycznej będącej podatnikiem, właściciela, pracowników lub, bardziej ogólnie, do celów innych niż niezależna działalność gospodarcza podatnika;

3. (nowy – DW nr 94 z 2012 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2013 r.) nieodpłatne świadczenie usługi przez posiadacza/użytkownika w celu ulepszenia wynajmowanego lub udostępnionego składnika aktywów.

- (4) Ustępu 3 nie stosuje się w wypadku:

1. nieodpłatnego świadczenia przez pracodawcę usług przewozu pracowników z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, włącznie z tymi, których dotyczy umowa o zarządzanie, jeżeli jest ono wykonywane na potrzeby działalności gospodarczej zainteresowanego;
2. (zmien. – DW nr 94 z 2012 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2013 r.) nieodpłatnego świadczenia przez posiadacza/użytkownika usługi naprawy wynajętego lub udostępnionego do korzystania składnika aktywów;
3. (uchyl. – DW nr 94 z 2012 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2013 r.)
4. nieodpłatnego świadczenia usługi o niewielkiej wartości w celach reklamowych;
5. (nowy – DW nr 95 z 2015 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2016 r.) świadczenia usługi do celów prywatnych podatnika, właściciela, ich pracowników lub do celów innych niż niezależna działalność gospodarcza podatnika, wynikającego z ostatecznej potrzeby lub działania siły wyższej.
5. (Nowy – DW nr 97 z 2016 r., obowiązujący od dnia 1 stycznia 2017 r.) Ustęp 3 pkt 1 nie ma zastosowania do używanych towarów, w odniesieniu do których skorzystano z prawa do odliczenia podatku naliczonego, o którym mowa w art. 71a, 71b i 73b.

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ

1. Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej

23 TYTUŁ, PRZEDMIOT I ZAKRES STOSOWANIA

Artykuł 2

1. Opodatkowaniu VAT podlegają następujące transakcje:

c) odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

24 Rozdział 3 – Świadczenie usług

Artykuł 24

1. „Świadczenie usług” oznacza każdą transakcję, która nie stanowi dostawy towarów.

25 Artykuł 26

1. Za odpłatne świadczenie usług uznaje się każdą z następujących czynności:

b) nieodpłatne świadczenie usług przez podatnika na prywatny użytek jego lub jego pracowników, lub bardziej ogólnie, do celów innych niż działalność jego przedsiębiorstwa.

26 Artykuł 28

W przypadku gdy podatnik, działając we własnym imieniu, ale na rzecz osoby trzeciej, bierze udział w świadczeniu usług, przyjmuje się, że podatnik ten sam otrzymał i wyświadczył te usługi.

27 Rozdział 2 – Dostawa towarów i świadczenie usług

Artykuł 75

W odniesieniu do świadczenia usług, o których mowa w art. 26, w przypadku gdy towary stanowiące część majątku przedsiębiorstwa używane są do celów prywatnych lub usługi są świadczone nieodpłatnie, podstawę opodatkowania stanowi całkowita kwota wydatków poniesionych przez podatnika na wykonanie tych usług.

Orzecznictwo Wyrchowen kasacionen syd (najwyższego sądu kasacyjnego)

- 28 **Część** izb orzekających Wyrchowen kasacionen syd uznała, że wynagrodzenie ustalone zgodnie z art. 38 ZA powinno również obejmować VAT. Uważają one, że wynagrodzenie ustalone przez sąd za nieodpłatną pomoc prawną nie stanowi usługi nieodpłatnej i że, w konsekwencji, nalicza się podatek VAT. Takie rozumienie przyjęto również w innych aktach Wyrchowen kasacionen syd: postanowienie nr 50207 z 11.10.2023 R. w sprawie gospodarczej nr 1940/2022 r.; postanowienie nr 50139 z 10.5.2023 R. w sprawie cywilnej nr 5156/2021 r.
- 29 **Druga część** izb orzekających Wyrchowen kasacionen syd uznała, że w przypadku wynagrodzenia, o którym mowa w art. 38 ZA, nie należy zasądzać VAT. Przyjęły one, że nieodpłatne świadczenie usług nie podlega VAT – argument dotyczący art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej. Działalność ta nie stanowi towaru ani świadczenia usługi podlegającego opodatkowaniu w rozumieniu ZDDS i dyrektywy Rady 2006/112/WE. Takie rozumienie przyjęto w postanowieniu Wyrchowen kasacionen syd nr 917 z 10.5.2023 R. wydanym w postępowaniu kasacyjnym w sprawie cywilnej nr 1323/2023 r.

POWODY, DLA KTÓRYCH SĄD UZNAŁ, ŻE WNIOSEK O WYDANIE
ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM MA ZNACZENIE DLA
PRAWIDŁOWEGO ROZSTRZYGNIĘCIA SPRAWY

- 30 Wniosek o zmianę rozstrzygnięcia w części dotyczącej kosztów wpłynął w ustawowym terminie i został złożony przez uprawnioną do tego osobę. Druga

strona przedstawiła uwagi. Wniosek jest dopuszczalny i powinien zostać zbadany co do istoty.

- 31 Aby orzec, sąd powinien udzielić odpowiedzi na następujące pytanie co do istoty: czy nieodpłatna pomoc prawna adwokata stanowi usługę podlegającą opodatkowaniu w rozumieniu dyrektywy Rady 2006/112/WE, jeżeli sąd nakazuje stronie przegrywającej sprawę bezpośrednią zapłatę na rzecz adwokata równowartości usługi, jaką to kwotę adwokat otrzymałby, gdyby usługa ta nie była świadczona nieodpłatnie[?]
- 32 W ustawodawstwie bułgarskim przyjęto zasadę bezpodstawnego wzbogacenia. Jeżeli stronie udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej i wygrała ona sprawę, to wynagrodzenie adwokata jest wypłacane bezpośrednio adwokatowi przez stronę przegrywającą. Sytuacja taka ma miejsce, ponieważ strona nie poniosła kosztów wynagrodzenia adwokata. Jednakże do adwokata nie należy wykonywanie pracy pro bono, w związku z czym jego wynagrodzenie pokrywa strona przegrywająca sprawę, która jest zobowiązana do zapłaty bezpośrednio adwokatowi wynagrodzenia za dany rodzaj sprawy. Pytanie, które zadano w niniejszej sprawie, dotyczy tego, czy podatek VAT jest naliczany w odniesieniu do wynagrodzenia z tytułu pomocy prawnej świadczonej przez adwokata pro bono, jeżeli wynagrodzenie jest ustalane przez sąd, który obciąża obowiązkiem zapłaty stronę przegrywającą.
- 33 W bułgarskim ustawodawstwie transponowano wymogi dyrektywy Rady 2006/112/WE. Bułgarska ZDDS stanowi, że świadczenie usług stanowi działalność podlegającą opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej. W części art. 9 ZDDS dosłownie odzwierciedlono art. 26 ust. 1 lit. b) i art. 28 dyrektywy Rady 2006/112/WE. Jednocześnie Bułgaria skorzystała z zasady zwolnienia z VAT usług świadczonych przez adwokatów zgodnie z częścią B [załącznika X do] dyrektywy Rady 2006/112/WE. Zasada ta nie ma jednak zastosowania, gdy adwokat świadczący usługę jest zarejestrowany do celów podatku VAT, tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie. Jeżeli adwokat zawiera odpłatną umowę o świadczenie pomocy prawnej i doradztwo prawne, to wynagrodzenie to podlega opodatkowaniu VAT. Nie jest tak w przypadku, gdy adwokat pracował pro bono. Właśnie dlatego sąd dąży do ustalenia, czy usługi te są objęte zakresem stosowania dyrektywy Rady 2006/112/WE, a także kto jest podatnikiem.
- 34 Sąd powziął wątpliwości, czy przywołane przepisy dyrektywy Rady 2006/112/WE powinny mieć zastosowanie do nieodpłatnej pomocy adwokata.
- 35 Podatek od wartości dodanej jest formą podatku pośredniego. Podatnikiem (podmiotem podatku) jest użytkownik końcowy – będący odbiorcą towaru lub usługobiorcą. Podmiotem zobowiązanym do zapłaty podatku (płatnikiem dochodu) jest podmiot, który świadczy usługę, a przedmiotem opodatkowania jest sama świadczona usługa. Podstawę opodatkowania stanowi wynagrodzenie za świadczenie usług.

- 36 W przypadku odpłatnej umowy o świadczenie pomocy prawnej, przedmiotem opodatkowania jest sama usługa. Klient wskazany w umowie jest podmiotem podatku (podatnikiem), na którym ciąży odpowiedzialność za zapłatę VAT. Podmiotem zobowiązanym do zapłaty podatku (płatnikiem) jest adwokat, który świadczy opłaconą usługę i płaci podatek VAT w imieniu klienta. Podstawę opodatkowania stanowi wynagrodzenie adwokata (spółki adwokackiej) uzgodnione w umowie o świadczenie pomocy prawnej. Bardziej złożona sytuacja występuje w wypadku świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono).
- 37 Po pierwsze, nie jest jasne, czy świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej jest działalnością związaną ze świadczeniem usług podlegającym opodatkowaniu podatkiem VAT. Do sądu zwrócono się zatem z pytaniem, czy pomoc udzielona nieodpłatnie stanowi świadczenie usług podlegające opodatkowaniu podatkiem VAT. Czy świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej przez adwokata (jednoosobową spółkę adwokacką), za które wynagrodzenie zasądza się na rzecz adwokata (jednoosobowej spółki adwokackiej), stanowi przedmiot opodatkowania VAT? Kwestia ta ma zasadnicze znaczenie, ponieważ określa kwotę należną adwokatowi od strony, która przegrała sprawę, za świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej. Powyższe określa przepływy pieniężne do skarbu państwa oraz możliwość skorzystania z prawa do odliczenia.
- 38 Po drugie, istnieje również problem przy określaniu podmiotu podatku (podatnika). Usługobiorcą jest strona powodowa. Jest ona klientem w ramach umowy o świadczenie pomocy prawnej i wygrała sprawę. Nie jest ona jednak podatnikiem (podmiotem podatku), ponieważ usługą jest świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej na rzecz osoby, która ma trudności materialne. W takim przypadku w razie uwzględnienia roszczenia koszty wynagrodzenia adwokata są zasądzone nie na rzecz usługobiorcy (klienta w ramach umowy), lecz bezpośrednio na rzecz podmiotu zobowiązanego do zapłaty podatku (płatnika dochodu) – adwokata lub jednoosobowej spółki adwokackiej. W niniejszej sprawie adwokat (jednoosobowa spółka adwokacka) otrzymuje wynagrodzenie, które otrzymałby, gdyby umowa została wykonana w zamian za uzgodnione wynagrodzenie pieniężne (podstawa opodatkowania). Dla sądu odsyłającego nie jest jasne, czy adwokat (jednoosobowa spółka adwokacka) jest podatnikiem VAT, jeżeli zasądza się na jego rzecz wynagrodzenie adwokata należne od osoby, która wygrała sprawę i której udzielił on nieodpłatnej pomocy prawnej. Kwestia ta ma istotne znaczenie w sprawie, ponieważ określa osoby, na rzecz których należy zasądzić VAT tytułem kosztów postępowania.
- 39 Z powyższych względów dla sądu odsyłającego powstaje pytanie, czy każdy z przepisów art. 2 ust. 1 lit. b), art. 24 ust. 1, art. 26 ust. 1 lit. b) i art. 28 dyrektywy Rady 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że nieodpłatne świadczenie pomocy prawnej stanowi usługę podlegającą opodatkowaniu VAT i czy opodatkowuje się ją VAT dopiero po zasądzeniu wynagrodzenia adwokata.
- 40 Dla sądu odsyłającego nie jest jasne, czy przez nieodpłatną usługę w rozumieniu art. 24 ust. 1 dyrektywy 2006/112/WE należy rozumieć usługę będącą

przedmiotem postępowania głównego, czyli nieodpłatną pomoc prawną świadczoną na rzecz strony wygrywającej sprawę, za którą to pomoc sąd zasądza wynagrodzenie bezpośrednio na rzecz adwokata.

- 41 Aby rozstrzygnąć sprawę zgodnie z prawem Unii, należy udzielić odpowiedzi na pytanie, czy rozpatrywana usługa stanowi odpłatną usługę w rozumieniu dyrektywy 2006/112/WE. Należy uwzględnić, że w takim przypadku zasądza się wynagrodzenie, które adwokat otrzymałby, gdyby uzgodniono wynagrodzenie w ramach umowy o świadczenie pomocy prawnej.
- 42 Aby ocenić, na czyją rzecz należy zasądzić VAT, należy udzielić odpowiedzi na pytanie, kto jest podatnikiem, w sytuacji gdy pomoc prawna jest nieodpłatna i gdy ustalono wynagrodzenie. Dla sądu odsyłającego nie jest jasne, kto jest podatnikiem w rozumieniu wspomnianej dyrektywy w niniejszej sprawie.
- 43 Należy udzielić odpowiedzi na pytania, czy usługa nieodpłatna i usługa odpłatna w rozumieniu dyrektywy stanowią usługę taką jak rozpatrywana w niniejszej sprawie. Taka sytuacja ma miejsce, ponieważ część nieodpłatnych usług jest zrównana z odpłatnymi usługami podlegającymi podatkowi od wartości dodanej.
- 44 Z powyższych względów należy zawiesić postępowanie na podstawie art. 631 ust. 1 GPK w związku z art. 267 akapit pierwszy TFUE do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w przedmiocie pytań dotyczących wykładni tego prawa, o których mowa w sentencji tego postanowienia.

Z powyższych względów, tutejszy sąd

POSTANAWIA:

Skierować do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na podstawie art. 267 TFUE i 629 GPK, następujące pytania prejudycjalne:

„1. Czy »**świadczenie usług**« w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b), art. 24 ust. 1, art. 26 ust. 1 lit. b) i art. 28 dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że to świadczenie usług obejmuje:

1. udzielenie stronie postępowania sądowego nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono) przez adwokata;
2. udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono) przez adwokata stronie, która wygrała sprawę, przy czym na rzecz tego adwokata zasądzone wynagrodzenie, które otrzymałby, jeśli uzgodniono by wynagrodzenie na podstawie umowy o świadczenie pomocy prawnej[?]

2. Czy »nieodpłatne świadczenie usług« w rozumieniu art. 26 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że stanowi ono:

1. udzielenie stronie postępowania sądowego nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono) przez adwokata;
2. udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono) przez adwokata stronie, która wygrała sprawę, przy czym na rzecz tego adwokata zasądzono wynagrodzenie, które otrzymałby, jeśli uzgodniono by wynagrodzenie na podstawie umowy o świadczenie pomocy prawnej[?]

3. Czy »odpłatne świadczenie usług« w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b), art. 24 ust. 1 i art. 26 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że stanowi ono nieodpłatną pomoc prawną (pro bono) udzieloną przez adwokata na rzecz strony, która wygrała sprawę, przy czym na rzecz tego adwokata zasądzono wynagrodzenie, które otrzymałby, gdyby uzgodniono wynagrodzenie w ramach umowy o świadczenie pomocy prawnej[?]

4. Czy pojęcie »podatnika« w rozumieniu art. 28 i 75 dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować w ten sposób, że jest on[:]

1. adwokatem (w jednoosobowej spółce adwokackiej), który udzielił stronie postępowania sądowego nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono);
2. adwokatem (w jednoosobowej spółce adwokackiej), który udzielił nieodpłatnej pomocy prawnej (pro bono) stronie, która wygrała sprawę, przy czym na rzecz tego adwokata (jednoosobowej spółki adwokackiej) zasądza się wynagrodzenie, które otrzymałby, gdyby uzgodniono wynagrodzenie na podstawie umowy o świadczenie pomocy prawnej[?]

36. [...] [zawieszenie postępowania]

37. [...]

[...] [kwestie proceduralne]

40. **POSTANOWIENIE** jest prawomocne i nie podlega zaskarżeniu, na podstawie art. 631 GPK.